

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

6ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 25-10-2023 στην έδρα της με την εξής σύνθεση: Ελένη Σβολοπούλου, Πρόεδρος, Γερασιμούλα-Μαρία Δρακονταειδή, Μέλος και Εισηγήτρια και Σωτηρία Σταματοπούλου, Μέλος.

Για να εξετάσει την από 15.09.2023 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ 1462/27.09.2023 προδικαστική προσφυγή της ένωσης οικονομικών φορέων, που αποτελείται από τους ακόλουθους οικονομικούς φορείς: «1. ... (...)», «2. ..., με διακριτικό τίτλο «...», «3. «...», με διακριτικό τίτλο «...», στο εξής ο «προσφεύγων», όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά της αναθέτουσας αρχής: «... (...)», στο εξής η «αναθέτουσα αρχή», όπως νόμιμα εκπροσωπείται και

Κατά της παρεμβαίνουσας ένωσης οικονομικών φορέων, που αποτελείται από τους κάτωθι οικονομικούς φορείς: «1 ...», με διακριτικό τίτλο «...», «2. ...», «3. ...», με διακριτικό τίτλο «...», «4.«...», με διακριτικό τίτλο «...», στο εξής ο «παρεμβαίνων», όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Με την ανωτέρω προδικαστική προσφυγή ο προσφεύγων ζητά την ακύρωση της με αριθμό .../...-...-2023 (από το .../...-...-023 Πρακτικό της Οικονομικής Επιτροπής ...) απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής της ..., στην οποία ενσωματώνεται το με αριθμό ... απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής του Διαγωνισμού, κατά το σκέλος αυτής με το οποίο απορρίφθηκε η προσφορά του ως ασυνήθιστα χαμηλή.

Με την παρέμβαση ο παρεμβαίνων αιτείται την απόρριψη της ασκηθείσας προσφυγής και τη διατήρηση ισχύος της προσβαλλομένης.

Η συζήτηση άρχισε, αφού το Κλιμάκιο άκουσε την Εισηγήτρια.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της ανωτέρω προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο σύμφωνα με τα άρθρα 363 του ν. 4412/2016 και 5 του π.δ. 39/2017 και την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, ποσού 6.451,55 € (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... καθώς και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «δεσμευμένο»).

2. Επειδή, με την με α/α ΕΣΗΔΗΣ ... διακήρυξη της αναθέτουσας αρχής προκηρύχθηκε διαγωνισμός για την εκπόνηση της Μελέτης με τίτλο: «...» (Αρ. Πρ. .../...-...-23), με εκτιμώμενη αξία ... ευρώ (χωρίς ΦΠΑ).

3. Επειδή, η υπό κρίση προσφυγή ασκήθηκε εμπρόθεσμα στις 15-09-2023, δηλαδή εντός δεκαημέρου από την πλήρη γνώση της προσβαλλόμενης πράξης την 5-09-2023, οπότε αυτή κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ.

4. Επειδή, στην υπό κρίση διαγωνιστική διαδικασία συμμετείχαν έξι οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων ο προσφεύγων και ο παρεμβαίνων. Κατόπιν αξιολόγησης από την Επιτροπή του Διαγωνισμού των δικαιολογητικών συμμετοχής, απορρίφθηκε η προσφορά ενός εξ αυτών και η διαδικασία συνεχίστηκε με την βαθμολόγηση των τεχνικών προσφορών των υπόλοιπων πέντε οικονομικών φορέων και το άνοιγμα των οικονομικών προσφορών τους. Από τον έλεγχο αυτών προέκυψε ότι η προσφορά του προσφεύγοντος, με μέση τεκμαρτή έκπτωση ...%, είναι κατά τεκμήριο «ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά», δεδομένου ότι αυτή εμφάνισε απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών (δηλαδή ...%). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή του Διαγωνισμού απέστειλε στις .../.../2023, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, την υπ' αρ. πρωτ. .../...-...-2023 Πρόσκληση προς τον προσφεύγοντα για την αιτιολόγηση της «ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς» του. Ο ως άνω φορέας ανταποκρίθηκε εμπρόθεσμα στην πρόσκληση, στις .../.../2023 (μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του υποσυστήματος), αποστέλλοντας στην Επιτροπή Διαγωνισμού σχετική έκθεση (Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς). Η Επιτροπή, μετά από τον έλεγχο της Έκθεσης Αιτιολόγησης

της Οικονομικής Προσφοράς, την έκρινε μη αποδεκτή και προχώρησε στις ...-...-2023 στη σύνταξη του Πρακτικού ..., με το οποίο εισηγήθηκε την ανάθεση της εν θέματι μελέτης στην παρεμβαίνουσα ένωση, με συνολική βαθμολογία ... μονάδες και έκπτωση ...%. Με την υπ' αρ. (προσβαλλόμενη) .../...-...-2023 Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής ... (ΑΔΑ: ...) έγινε αποδεκτή η ως άνω αναφερόμενη εισήγηση και εγκρίθηκε το Πρακτικό ... του Διαγωνισμού.

5.Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, ο προσφεύγων, ο οποίος προσέφερε το μεγαλύτερο ποσοστό έκπτωσης στο διαγωνισμό, με πρόδηλο έννομο συμφέρον ασκεί την προσφυγή, επικαλούμενος ζημία του από την παράνομη απόρριψη της προσφοράς του και όφελος από την ανάδειξή του ως αναδόχου.

6. Επειδή, στις ...-...-2023 η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε την ασκηθείσα προσφυγή σε κάθε ενδιαφερόμενο να ασκήσει παρέμβαση.

7. Επειδή, στις ...-...-2023 ο παρεμβαίνων άσκησε νόμιμα και εμπρόθεσμα την παρέμβασή του, δηλαδή εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της ασκηθείσας προσφυγής, έχοντας πρόδηλο έννομο συμφέρον, καθώς ήδη αναδείχθηκε ανάδοχος του διαγωνισμού και τα έννομα συμφέροντά του θίγονται σε περίπτωση ευδοκίμησης της προσφυγής.

8. Επειδή, με την υπ' αριθμ. .../2023 Πράξη της Προέδρου του 6^{ου} Κλιμακίου της ΕΑΔΗΣΥ ορίσθηκε ημερομηνία συζήτησης της προσφυγής και Εισηγήτρια και κλήθηκε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της, τις οποίες υπέβαλε εμπρόθεσμα στις ...-...-2023, οπότε και κοινοποιήθηκαν στους ενδιαφερόμενους.

9. Επειδή ο προσφεύγων υπέβαλε στις ...-...-2023 , ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ, υπόμνημα προς αντίκρουση των απόψεων της αναθέτουσας αρχής, οι οποίες, ωστόσο, δεν λαμβάνονται υπόψη καθώς υποβλήθηκαν εκπρόθεσμα (άρθρο 365 ν.4412/2016).

10. Επειδή, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή απέρριψε την προσφορά του, ενώ *«καμία συνεννόηση με τον προσφέροντα έγινε, κανένα συμπληρωματικό – διευκρινιστικό στοιχείο ζητήθηκε»*. Ισχυρίζεται, ειδικότερα, ότι «η αναθέτουσα αρχή οφείλει, κατά την παρ. 3 του

άρθρου 88 (που αποδίδει το άρθρο 69 παρ. 3 της οδηγίας 2014/24), να αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Η συνεννόηση αυτή έχει την έννοια της διαβούλευσης, προκειμένου να αποσαφηνιστούν όλα τα στοιχεία που συνθέτουν την προσφορά του ώστε η αναθέτουσα αρχή να σχηματίσει πλήρη και σαφή εικόνα των στοιχείων αυτών και να εκφέρει ασφαλή κρίση ως προς το παραδεκτό της». Επίσης, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής για αιτιολόγηση της προσφοράς του ήταν αόριστη και ασαφής και ότι το σύνολο σχεδόν των παρατηρήσεων της αναθέτουσας αρχής αναφέρεται στις μικρές αυξήσεις του προσφερόμενου προσωπικού σε ορισμένες εργασίες συγκριτικά με την αρχική προσφορά, όπως αυτές φαίνονται από τον Πίνακα Τεκμηρίωσης ... της έκθεσης αιτιολόγησης της Οικονομικής Προσφοράς. Στην αιτιολόγηση, για ασφάλεια και προς μείωση των απρόβλεπτων, σε κάποιες εργασίες του πίνακα τεκμηρίωσης θεωρήθηκε σκόπιμη η μικρή αύξηση των προσφερόμενων ανθρωπομηνών (...). Σημειώνεται, ότι ακόμη και με αυτή την αύξηση των ποσοτήτων η προσφορά αιτιολογήθηκε πλήρως από οικονομική άποψη με μεγάλη άνεση και μάλιστα με μεγαλύτερη αξιοπιστία, καθώς μειώθηκαν οι κίνδυνοι απρόβλεπτων. Θέμα απόρριψης της οικονομικής προσφοράς θα μπορούσε να τεθεί μόνο στην περίπτωση που θα γινόταν μείωση των ποσοτήτων εργασιών της Προσφοράς.

11. Επειδή, ο παρεμβαίνων αποκρούει τους ανωτέρω ισχυρισμούς ως νόμω και ουσία αβάσιμους, ισχυριζόμενος ότι ο προσφεύγων με την προσφυγή του επί της ουσίας συνομολογεί τη βασιμότητα και ορθότητα της προσβαλλομένης, αφού αποδέχεται ότι με την αιτιολόγησή του τροποποίησε την προσφορά του, ενώ τελεί σε πλάνη, θεωρώντας ότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να διαβουλευτεί μαζί του αενάως και μέχρι να διορθωθεί η προσφορά του στην οποία εντοπίστηκαν ουσιώδεις πλημμέλειες.

12. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή ισχυρίζεται ότι απέρριψε την προσφορά του προσφεύγοντος χωρίς να προβεί σε περαιτέρω διάλογο, καθώς στην υποβληθείσα Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς ο προσφεύγων παρουσίασε τροποποίηση βασικών στοιχείων της ήδη υποβληθείσας (και αξιολογηθείσας) Τεχνικής Προσφοράς του (εργασίες στις οποίες δεν

προβλεπόταν προσωπικό, εργασίες με αύξηση των ανθρωπομηνών και κατ' επέκταση του προσωπικού, το οποίο δεν κοστολογήθηκε και δεν αξιολογήθηκε κατά τον έλεγχο της Τεχνικής Προσφοράς και τη σύνταξη του Πρακτικού ... – δηλαδή τροποποιήσεις στο ήδη αξιολογηθέν οργανόγραμμά του - καθώς και εργασία με επιμήκυνση του χρονοδιαγράμματος). Η διαβούλευση, την οποία επικαλείται ο προσφεύγων, έχει την έννοια της τεκμηρίωσης και αποσαφήνισης των υποβληθέντων στοιχείων και όχι της διόρθωσης αναντιστοιχιών και σημαντικών τροποποιήσεων ανάμεσα στην αρχική Τεχνική Προσφορά και τη μεταγενέστερη Έκθεση Αιτιολόγησης. Ακόμη, ενόψει της δέσμευσης της αναθέτουσας αρχής από την προαναφερθείσα διάταξη της παρ. 5α του άρθρου 88 του Ν. 4412/2016, η πρόσκληση με την οποία καλούνται οι οικονομικοί φορείς να αιτιολογήσουν την προσφορά τους λόγω της απόκλισής της κατά ποσοστό ανώτερο του 10% από τις λοιπές παραδεκτές προσφορές, δεν απαιτείται να εξειδικεύεται περαιτέρω, αφού δεν εμπεριέχει οπωσδήποτε εκτίμηση της αναθέτουσας αρχής περί του κατ' αρχήν ασυνήθιστα χαμηλού χαρακτήρα της προσφοράς τους, ούτε αποτυπώνει συγκεκριμένες αμφιβολίες της επί των στοιχείων της οικονομικής προσφοράς, αλλά εκδίδεται δυνάμει της ανωτέρω διάταξης κατ' ενάσκηση δέσμιας αρμοδιότητας. Περαιτέρω, ο προσφεύγων με την προσφυγή του θεωρεί ότι η αύξηση των ποσοτήτων εργασιών της προσφοράς του λειτουργεί υπέρ ασφαλείας. Εν τούτοις παραβλέπει το προφανές, ότι δηλαδή με τον τρόπο αυτό αφενός «ακυρώνει» την αρχική προσφορά του (υπονοώντας σαφώς ότι δεν ήταν επαρκής) και ταυτόχρονα δημιουργεί σύγχυση στην Επιτροπή, η οποία είχε αξιολογήσει - βαθμολογήσει την αρχικώς υποβληθείσα Τεχνική Προσφορά.

13. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 88 παρ. 1 του ν. 4412/2016, «Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως

μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής». Περαιτέρω, με το άρθρο 88 παρ. 3 του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2». Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 88 του ν.4412/2016 «2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 18», δηλαδή δεν είναι σύμφωνη με τις υποχρεώσεις που απορρέουν «από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'» (βλ. άρθρο 18 παρ.2 του ν.4412/2016).

14. Επειδή, έχει πράγματι κριθεί (ΣΤΕ .../2022), όπως ισχυρίζεται ο προσφεύγων, ότι: «κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, προσφορά που φαίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή δεν μπορεί αυτομάτως να απορρίπτεται, αλλά πρέπει να ακολουθείται η προβλεπόμενη στις διατάξεις αυτές διαδικασία ελέγχου της προσφοράς, κατόπιν ακρόασης των προσφέροντος. Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τον προσφέροντα που υπέβαλε τέτοια προσφορά να εξηγήσει την τιμή ή το κόστος που προτείνει και να προσκομίσει τα αναγκαία δικαιολογητικά που αποδεικνύουν ότι η προσφορά του είναι σοβαρή, απευθύνοντάς του σχετική πρόσκληση. ... Περαιτέρω, η αναθέτουσα αρχή οφείλει, κατά την παρ. 3 του άρθρου 88 (που αποδίδει το άρθρο 69 παρ. 3 της οδηγίας 2014/24), να αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Η συνεννόηση αυτή έχει την έννοια της διαβούλευσης (βλ. την γαλλική και αγγλική εκδοχή της οδηγίας 'en consultant' 'consulting', αντίστοιχα) με τον προσφέροντα ή εκατέρωθεν ανταλλαγής

απόψεων, προκειμένου να αποσαφηνιστούν όλα τα στοιχεία που συνθέτουν την προσφορά του ώστε η αναθέτουσα αρχή να σχηματίσει πλήρη και σαφή εικόνα των στοιχείων αυτών και να εκφέρει ασφαλή κρίση ως προς το παραδεκτό της».

15. Επειδή, ωστόσο, όπως βάσιμα ισχυρίζονται ο παρεμβαίνων και η αναθέτουσα αρχή και προκύπτει από την ανωτέρω διάταξη και τον σκοπό που εξυπηρετείται με αυτήν, η εν λόγω συνεννόηση ή διαβούλευση προβλέπεται με σκοπό να αποσαφηνιστούν τα στοιχεία, που επικαλέσθηκε ο προσφέρων για την αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς του, εφόσον αυτή περιέχει ασάφειες ή παραδοχές που απαιτούν διευκρίνιση ή περαιτέρω τεκμηρίωση. Η προβλεπόμενη όμως συνεννόηση ή διαβούλευση δεν προβλέπεται με σκοπό να διορθωθούν αναντιστοιχίες ή αντιφάσεις μεταξύ των εξηγήσεων και της αρχικής προσφοράς, όταν αυτές είναι πρόδηλες, εμφανείς και ομολογημένες. Με την έννοια αυτή, στον νόμο δεν προβλέπεται διαδικασία «διαπραγμάτευσης» με τον υποψήφιο ανάδοχο, με σκοπό την τροποποίηση της δεσμευτικής τεχνικής του προσφοράς μέχρι του σημείου, ώστε να μπορεί να εξηγηθεί η εξαιρετικά χαμηλή οικονομική του προσφορά.

16. Επειδή, στη συγκεκριμένη περίπτωση η αιτιολόγηση της προσφοράς του προσφεύγοντος απορρίφθηκε με την ακόλουθη αιτιολογία: *«η Επιτροπή Διαγωνισμού έλεγξε και αξιολόγησε τα στοιχεία της ως άνω Έκθεσης Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς αντιπαραβάλλοντας τα στοιχεία αυτά με τα αναφερόμενα στοιχεία στην Τεχνική Προσφορά, που είχε υποβληθεί κατά τον διαγωνισμό. Από την αξιολόγηση αυτή κι από τη σύγκριση μεταξύ των παρακάτω δεδομένων: ▪ Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς με την Τεκμηρίωση Χρονοδιαγράμματος (πίνακας) που τη συνοδεύει (σελίδα .../...) ▪ Χρονοδιάγραμμα Τεχνικής Προσφοράς (σελ. ...) ▪ Οργανόγραμμα Τεχνικής Προσφοράς (σελ. ...-...-...) προέκυψε ότι η Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς δεν είναι πλήρης, περιέχει ασάφειες με αποτέλεσμα να μην τεκμηριώνεται επαρκώς η προσφορά του υπόψη Οικονομικού Φορέα. Πιο συγκεκριμένα, από σύγκριση των ως άνω δεδομένων, προκύπτουν οι παρακάτω ελλείψεις και ασάφειες ως προς την αιτιολόγηση της Οικονομικής Προσφοράς: (βλ. αναλυτικά στην προσβαλλομένη) [...] Με βάση τα*

παραπάνω από την Επιτροπή Διαγωνισμού συμπεραίνονται τα εξής: ▪ Για την 1η αιτία, στην Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς εμφανίζονται άτομα τα οποία ουσιαστικά δεν υπάρχουν στην ομάδα έργου, με αποτέλεσμα η Μελέτη ... και η Οριστική Μελέτη ... να μην είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν στους προσφερόμενους ... χρόνους της Τεχνικής Προσφοράς. Επιπλέον, τα άτομα που αναφέρονται στο Οργανόγραμμα Τεχνικής Προσφοράς ως Λοιπό προσωπικό (...) είναι ... και δεν επαρκούν, έστω και αν εργαστούν καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της μελέτης, για να καλυφθούν οι ... ανθρωπομήνες που αναφέρονται στην Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς, αν λάβουμε υπόψη ότι σύμφωνα με το Χρονοδιάγραμμα Τεχνικής Προσφοράς το καθαρό χρονικό διάστημα εκπόνησης της μελέτης (...) είναι ...x...=... ανθρωπομήνες. ▪ Για την 2η αιτία, στην Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς παρουσιάζεται χρονική διάρκεια μεγαλύτερη από το Χρονοδιάγραμμα Τεχνικής Προσφοράς, με αποτέλεσμα να παραβιάζονται οι χρόνοι ολοκλήρωσης επιμέρους σταδίου. ▪ Για την 3η, 4η και 5η αιτία, στην Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς εμφανίζονται άτομα τα οποία ουσιαστικά δεν υπάρχουν στην ομάδα έργου, με αποτέλεσμα η Προμελέτη ..., η ... Μελέτη και η ... και ... να μην είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν στους προσφερόμενους χρόνους. ▪ Για την 6η αιτία, στην Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς για την εργασία Αξιολόγηση ... και ... δεν διατίθεται καθόλου προσωπικό, με αποτέλεσμα οι εργασίες αυτές να μην είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν. Αυτό έχει σαν συνέπεια και όλες οι μελέτες που πρέπει να γίνουν σε συνέχεια της εργασίας αυτής, να έχουν πρόβλημα. ▪ Για την 7η αιτία, στην Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς εμφανίζονται άτομα τα οποία ουσιαστικά δεν υπάρχουν στην ομάδα έργου, με αποτέλεσμα η Οριστική Μελέτη ... να μην είναι δυνατόν να ολοκληρωθεί στον προσφερόμενο χρόνο. ▪ Για την 8η αιτία, για εργασίες που γίνονται ταυτόχρονα (...) και διαρκούν ... μήνες, στην Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς εμφανίζεται 1 άτομο να απασχολείται σε όλο το χρονικό διάστημα ταυτόχρονα και στις δύο διαφορετικές εργασίες, γεγονός που δεν είναι δυνατόν να συμβεί. Με βάση τις ανωτέρω διαπιστώσεις προκύπτουν τα εξής: Α. Σύμφωνα με το άρθρο 88 παρ. 1 του Ν. 4412/2016, όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την

τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους [...] Ωστόσο, εν προκειμένω: 1. Η Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς δεν προβαίνει σε ανάλυση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των παρεχόμενων υπηρεσιών και δεν εξηγεί τις ιδιαίτερες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που επέτρεψαν την υποβολή της ελεγχόμενης ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς. Αντιθέτως, με την Τεκμηρίωση Χρονοδιαγράμματος της υποβληθείσας Έκθεσης Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς, ο προσφέρων προβαίνει σε τροποποίηση βασικών στοιχείων της ήδη υποβληθείσας (και αξιολογηθείσας) Τεχνικής Προσφοράς του. 7 2. Από την ελεγχόμενη Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς δεν μπορεί να προκύψει η πραγματική δαπάνη για τις προσφερόμενες υπηρεσίες ούτε μπορεί να τεκμηριωθεί η σύμφωνη με τον νόμο κοστολόγηση της προσφοράς, καθόσον: α. στην αιτιολόγηση της προσφοράς για συγκεκριμένες και ήδη αναφερθείσες ανωτέρω εργασίες δεν προβλέπεται καθόλου προσωπικό με αποτέλεσμα οι εργασίες αυτές να μην έχουν κοστολογηθεί καθόλου, β. η υποβληθείσα αιτιολόγηση περιγράφει εργασίες που εκτελούνται ταυτόχρονα και στις οποίες μετέχουν με πλήρη απασχόληση τα ίδια ακριβώς στελέχη, με αποτέλεσμα οι εργασίες αυτές να υποκοστολογούνται, καθόσον δεν περιλαμβάνεται το κόστος των απαιτούμενων ανθρωπομηνών για το επιπλέον προσωπικό, και σε κάθε περίπτωση να μην μπορεί να αιτιολογηθεί νομίμως η μειωμένη δαπάνη από την ταυτόχρονη πλήρη απασχόληση στελεχών σε περισσότερες εργασίες, γ. η υποβληθείσα αιτιολόγηση αναπτύσσει τον χρόνο εκτέλεσης με χρονική διάρκεια μεγαλύτερη από το Χρονοδιάγραμμα Τεχνικής Προσφοράς του προσφέροντα, με αποτέλεσμα αφενός να παραβιάζεται το δεσμευτικό με την προσφορά χρονοδιάγραμμα, και αφετέρου να μην μπορεί να κοστολογηθεί η επιπλέον δαπάνη που χρειάζεται για την σύντμηση του προσφερόμενου χρονοδιαγράμματος (λ.χ. ...), δ. η υποβληθείσα αιτιολόγηση περιγράφει αριθμό στελεχών, τα οποία δεν προβλέπονται στην ομάδα έργου της Τεχνικής Προσφοράς του προσφέροντα και άρα προκύπτει ότι δεν επαρκεί το αρχικώς προσφερόμενο προσωπικό και απαιτείται η εκ των υστέρων αύξησή του, με αποτέλεσμα αφενός να πιθανολογείται ότι ο προσφέρων προέβη σε μείωση του κόστους ανά ανθρωπομήνα στην ελεγχόμενη αιτιολόγηση σε σχέση με ό,τι είχε προεκτιμηθεί με την κατάθεση της οικονομικής προσφοράς, και αφετέρου

να μην μπορεί να τεκμηριωθεί η πραγματική εν προκειμένω δαπάνη. 3. Η ελεγχόμενη Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς, με την δομή και το περιεχόμενο που διέλαβε, αφενός δεν κοστολογεί με ακρίβεια τις προσφερόμενες υπηρεσίες και δεν τεκμηριώνει νομίμως τις μειωμένες δαπάνες της προσφοράς, και αφετέρου παρουσιάζει σημαντικές διαφορές με την αξιολογηθείσα Τεχνική Προσφορά, αποδεικνύοντας ότι δεν μπορούν να τηρηθούν ούτε οι όροι σε σχέση με το προσφερόμενο στελεχιακό δυναμικό, ούτε οι δεσμεύσεις για την ολοκλήρωση της μελέτης εντός του προσφερθέντος χρονοδιαγράμματος. Ως εκ τούτου, η υποβληθείσα αιτιολόγηση δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 88 παρ. 1 του Ν. 4412/2016, οι οποίες επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς, που υπέβαλαν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, να εξηγήσουν τεκμηριωμένα και με σαφήνεια την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους. Κατά συνέπεια η υποβληθείσα Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή[...] Τούτο σημαίνει ότι και η υποβληθείσα Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς αποτελεί τμήμα του συνόλου του φακέλου της προσφοράς του οικονομικού φορέα και οι όροι της αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Συνεπώς, πέραν της ορθής και νόμιμης τεκμηρίωσης της δαπάνης, που επέτρεψε στον προσφέροντα να υποβάλει ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά, η αιτιολόγηση ελέγχεται και σε σχέση με τη συμφωνία της με τα λοιπά στοιχεία της Τεχνικής και Οικονομικής προσφοράς.[...] Εν προκειμένω, όμως, η ελεγχόμενη αιτιολόγηση περιέχει τέτοιας έκτασης αναντιστοιχίες και διαφοροποιήσεις σε σχέση με την ήδη αξιολογηθείσα Τεχνική Προσφορά, ώστε να προσιδιάζει σε δεύτερη εναλλακτική σε σχέση με την πρώτη και αρχικώς υποβληθείσα προσφορά. Οι ανωτέρω μάλιστα διαπιστωθείσες αναντιστοιχίες και διαφοροποιήσεις εντοπίζονται σε ουσιώδεις παραμέτρους της προσφοράς, καθόσον υφίστανται εναλλακτικές προσφορές σε σχέση με το προσφερόμενο στελεχιακό δυναμικό, αλλά και σε σχέση με τις δεσμεύσεις του αρχικώς προσφερθέντος χρονοδιαγράμματος[...] Εν προκειμένω, η ελεγχόμενη Έκθεση Αιτιολόγησης Οικονομικής Προσφοράς περιέχει τέτοιας έκτασης αναντιστοιχίες και ουσιώδεις διαφορές σε σχέση με την ήδη αξιολογηθείσα αρχική προσφορά, ώστε αφενός αναδεικνύει ασάφειες και σφάλματα της

Τεχνικής και Οικονομικής Προσφοράς σε σχέση με το προσφερόμενο στελεχιακό δυναμικό και τις δεσμεύσεις του αρχικώς προσφερθέντος χρονοδιαγράμματος, και αφετέρου και η ίδια η αιτιολόγηση, ως αναπόσπαστο τμήμα του συνόλου του φακέλου της προσφοράς, περιέχει ανεπίδεκτες εκτίμησης ασάφειες και μη αποδεκτά σφάλματα. Ως εκ τούτου η ελεγχόμενη αιτιολόγηση, πέραν του ότι δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 88 παρ. 1 του Ν. 4412/2016, προσάπτει πρόδηλες ασάφειες και ουσιώδη σφάλματα στο σύνολο της υποβληθείσας προσφοράς, που δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διορθώσεων, και άρα η αιτιολόγηση αυτή δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή. Με βάση όσα αναφέρθηκαν στα παραπάνω η αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή[...].».

17. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, όπως βάσιμα ισχυρίζονται τόσο ο παρεμβαίνων όσο και η αναθέτουσα αρχή, η αξιολογηθείσα αιτιολόγηση της προσφεύγουσας ένωσης δεν κρίθηκε μη ικανοποιητική, επειδή έχρηζε περαιτέρω διευκρινίσεων, οι οποίες δεν ζητήθηκαν. Αντιθέτως κρίθηκε ότι από την ελεγχόμενη αιτιολόγηση της Οικονομικής Προσφοράς δεν μπορεί να προκύψει η πραγματική δαπάνη για τις προσφερόμενες υπηρεσίες, ούτε μπορεί να τεκμηριωθεί η σύμφωνη με τον νόμο κοστολόγηση της προσφοράς, καθώς: α. στην αιτιολόγηση της προσφοράς για συγκεκριμένες και ήδη αναφερθείσες ανωτέρω εργασίες δεν προβλέπεται καθόλου προσωπικό με αποτέλεσμα οι εργασίες αυτές να μην έχουν κοστολογηθεί καθόλου, β. η υποβληθείσα αιτιολόγηση περιγράφει εργασίες, οι οποίες εκτελούνται ταυτόχρονα, και στις οποίες μετέχουν με πλήρη απασχόληση τα ίδια ακριβώς στελέχη, με αποτέλεσμα οι εργασίες αυτές να υποκοστολογούνται, καθόσον δεν περιλαμβάνεται το κόστος των απαιτούμενων ανθρωπομηνών για το επιπλέον προσωπικό, και σε κάθε περίπτωση να μην μπορεί να αιτιολογηθεί νομίμως η μειωμένη δαπάνη από την ταυτόχρονη πλήρη απασχόληση στελεχών σε περισσότερες εργασίες, γ. η υποβληθείσα αιτιολόγηση αναπτύσσει τον χρόνο εκτέλεσης με χρονική διάρκεια μεγαλύτερη από το Χρονοδιάγραμμα της Τεχνικής Προσφοράς του προσφέροντος, με αποτέλεσμα αφενός να παραβιάζεται το δεσμευτικό με την προσφορά χρονοδιάγραμμα και αφετέρου να μην μπορεί να κοστολογηθεί η επιπλέον δαπάνη που χρειάζεται για την σύντηξη του προσφερόμενου

Χρονοδιαγράμματος (λ.χ. ...), δ. η υποβληθείσα αιτιολόγηση περιγράφει αριθμό στελεχών, τα οποία δεν προβλέπονται στην ομάδα έργου της Τεχνικής Προσφοράς του προσφέροντος και άρα προκύπτει, ότι δεν επαρκεί το αρχικώς προσφερόμενο προσωπικό και απαιτείται η εκ των υστέρων αύξησή του, με αποτέλεσμα αφενός να πιθανολογείται ότι ο προσφέρων προέβη σε μείωση του κόστους ανά ανθρωπομήνα στην ελεγχόμενη αιτιολόγηση σε σχέση με ό,τι είχε προεκτιμηθεί με την κατάθεση της οικονομικής προσφοράς, και αφετέρου να μην μπορεί να τεκμηριωθεί η πραγματική εν προκειμένω δαπάνη. Τα ελαττώματα αυτά, περιλαμβάνοντας αναντιστοιχίες, αντιφάσεις και εν τέλει τροποποίηση των όρων της προσφοράς, δεν χρήζουν αποσαφήνισης ή διευκρίνισης, καθόσον αναμφίβολα αποδεικνύουν αφενός την αδυναμία αιτιολόγησης της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς της προσφεύγουσας και αφετέρου την παντελή αναξιοπιστία των όρων όχι μόνον της οικονομικής αλλά και της τεχνικής προσφοράς (ΔΕΦΑΘ 77/2023). Άλλωστε, σύμφωνα με το άρθρο 88 παρ. 2 του ν.4412/2016, όταν διαπιστώνεται ότι το κόστος της τεκμαιρόμενης ως ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς είναι τέτοιο, δηλαδή ασυνήθιστα χαμηλό, λόγω της παραβίασης των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, η προσφορά απορρίπτεται άνευ ετέρου τινός. Και εν προκειμένω, μεταξύ άλλων, διαπιστώθηκε ότι αφενός μεν στην τεχνική προσφορά δεν προβλεπόταν σε ορισμένες περιπτώσεις καθόλου εργατικό κόστος, που προβλέφθηκε για πρώτη φορά με την αιτιολόγηση και αφετέρου η υποβληθείσα αιτιολόγηση περιγράφει εργασίες, οι οποίες εκτελούνται ταυτόχρονα, και στις οποίες μετέχουν με πλήρη απασχόληση τα ίδια ακριβώς στελέχη με αποτέλεσμα οι εργασίες αυτές να υποκοστολογούνται, καθόσον δεν περιλαμβάνεται το κόστος των απαιτούμενων ανθρωπομηνών για το επιπλέον προσωπικό. Ωστε, ορθώς και με νόμιμη αιτιολογία η αναθέτουσα αρχή απέρριψε την προσφορά του προσφεύγοντος.

18. Επειδή, ακόμη με τις διατάξεις του άρθρου 32 του ν.4782/2021 προστέθηκε στο άρθρο 88 ν. 4412/2016 η παρ. 5α, με την οποία εισήχθη, συγκεκριμένα ως προς τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, νομοθετικό τεκμήριο για την εμφάνιση μίας προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής. Συγκεκριμένα, προβλέφθηκε ότι τεκμαίρονται ως ασυνήθιστα χαμηλές οι

προσφορές εκείνες που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη του δέκα τοις εκατό (10%) από τον μέσο όρο του συνόλου των παραδεκτών προσφορών. Όπως επεξηγείται στην αιτιολογική έκθεση του ν. .../2021, με τις εν λόγω διατάξεις καθορίζεται ένα «συνδυασμένο όριο έκπτωσης», άνω του οποίου η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να καλέσει τον οικονομικό φορέα να αιτιολογήσει την προσφερόμενη τιμή και ο οικονομικός φορέας υποχρεούται να υποβάλει έγγραφες εξηγήσεις, τυχόν δε άρνησή του επάγεται την κήρυξη της προσφοράς του ως απαράδεκτης και την κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής. Μετά την θέσπιση του ανωτέρω ορίου έκπτωσης, οι αναθέτουσες αρχές δεν διαθέτουν πλέον διακριτική ευχέρεια να εκτιμήσουν εάν μία προσφορά που αποκλίνει κατά 10% από τον μέσο όρο των εκπτώσεων των λοιπών παραδεκτών προσφορών του διαγωνισμού εμφανίζεται κατ' αρχήν ως ασυνήθιστα χαμηλή, αλλά υποχρεούνται, κατά δεσμία αρμοδιότητα πλέον, να καλέσουν τον εν λόγω προσφέροντα για παροχή εξηγήσεων επί της προσφερθείσας τιμής. Και ναι μεν εξακολουθούν να εφαρμόζονται κατά τα λοιπά οι διατάξεις του άρθρου 88 Ν. 4412/2016, σχετικά με την παροχή εξηγήσεων από τους οικονομικούς φορείς και την αξιολόγηση αυτών από τις αναθέτουσες αρχές, ωστόσο, ενόψει της δέσμευσης της αναθέτουσας αρχής από την προαναφερθείσα διάταξη της παρ. 5α' του άρθρου 88 Ν. 4412/2016, η πρόσκληση με την οποία καλούνται το πρώτον οι οικονομικοί φορείς να αιτιολογήσουν την προσφορά τους λόγω της απόκλισής της κατά ποσοστό ανώτερο του 10% από τις λοιπές παραδεκτές προσφορές, δεν απαιτείται να εξειδικεύεται περαιτέρω, αφού δεν εμπεριέχει οπωσδήποτε εκτίμηση της αναθέτουσας αρχής περί του κατ' αρχήν ασυνήθιστα χαμηλού χαρακτήρα της προσφοράς τους, ούτε αποτυπώνει συγκεκριμένες αμφιβολίες της επί των στοιχείων της οικονομικής προσφοράς, αλλά εκδίδεται δυνάμει της ανωτέρω διάταξης κατ' ενάσκηση δέσμιας αρμοδιότητας. Εξυπακούεται, ότι η αναθέτουσα αρχή δεν κωλύεται, εφόσον επιθυμεί, να εξειδικεύσει την εν λόγω πρόσκληση, ενώ κατά τα λοιπά οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να εξηγήσουν και να τεκμηριώσουν με κάθε πρόσφορο μέσο την προσφερθείσα από αυτούς τιμή, η δε αναθέτουσα αρχή οφείλει να αιτιολογήσει σαφώς, ειδικώς και επαρκώς την απόφασή της επί των παρασχεθεισών εξηγήσεων. Συνεπώς απορριπτέος ως νόμω αβάσιμος είναι

ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος ότι: «εφόσον η πρόσκληση που απευθύνθηκε αρχικά δεν ήταν αρκούντως σαφής, (η αναθέτουσα αρχή) όφειλε να μας καλέσει εκ νέου - μετά και από εκτίμηση των απαντήσεων που δόθηκαν στο μεταξύ - με νέα και συγκεκριμένη πρόσκληση να αιτιολογήσουμε τα σημεία των προσφορών μας που εξακολουθούν να της προκαλούν αμφιβολίες». Σε κάθε περίπτωση, ο εν λόγω ισχυρισμός είναι και ουσία αβάσιμος, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, καθώς με αυτόν ο προσφεύγων υπολαμβάνει ότι εσφαλμένως και χωρίς νόμιμη αιτιολογία η αναθέτουσα αρχή απέρριψε την αιτιολόγηση της προσφοράς του.

19. Επειδή, περαιτέρω, απορριπτέοι στο σύνολό τους είναι και οι λοιποί ισχυρισμοί του προσφεύγοντος με τους οποίους, αναλύοντας επί μέρους τμήματα της αιτιολόγησής του, επιχειρεί να παρουσιάσει την προσβαλλομένη ως αναιτιολόγητη. Και τούτο, διότι ο προσφεύγων ρητώς ομολογώντας, ότι προέβη σε τροποποίηση της αρχικής προσφοράς του με την αιτιολόγηση αυτής, ισχυριζόμενος ότι κατά την αιτιολόγηση προέβη σε «αυξήσεις του προσφερόμενου προσωπικού σε ορισμένες εργασίες σχετικά με την αρχική προσφορά» θεωρώντας «σκόπιμη την αύξηση των προσφερόμενων Ανθρωπομηνών», παραδέχθηκε την αδυναμία εκπόνησης της μελέτης με τους όρους της αρχικής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς. Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή του Διαγωνισμού έκρινε ότι η αιτιολόγηση του προσφεύγοντος «παρουσιάζει σημαντικές διαφορές με την αξιολογηθείσα Τεχνική Προσφορά, αποδεικνύοντας ότι δεν μπορούν να τηρηθούν ούτε οι όροι σε σχέση με το προσφερόμενο στελεχιακό δυναμικό ούτε οι δεσμεύσεις για την ολοκλήρωση της μελέτης εντός του προσφερθέντος χρονοδιαγράμματος». Επίσης, ορθώς εντόπισε η Επιτροπή του Διαγωνισμού ότι «η υποβληθείσα αιτιολόγηση περιγράφει αριθμό στελεχών, τα οποία δεν προβλέπονται στην ομάδα έργου της Τεχνικής Προσφοράς του προσφέροντος και άρα προκύπτει, ότι δεν επαρκεί το αρχικώς προσφερόμενο προσωπικό και απαιτείται η εκ των υστέρων αύξησή του με αποτέλεσμα, αφενός να πιθανολογείται ότι ο προσφέρων προέβη σε μείωση του κόστους ανά ανθρωπομήνα στην ελεγχόμενη αιτιολόγηση σε σχέση με ό,τι είχε προεκτιμηθεί με την κατάθεση της οικονομικής προσφοράς, και αφετέρου να μην μπορεί να τεκμηριωθεί η πραγματική εν προκειμένω δαπάνη». Άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή

επεσήμανε και άλλα ελαττώματα της αιτιολόγησης, που αφορούν είτε σε απόκρυψη δαπανών είτε σε περικοπή εργασιών που απαιτούνται, και συγκεκριμένα: α) στην αιτιολόγηση της προσφοράς του ο προσφεύγων παρουσιάζει χρονική διάρκεια μεγαλύτερη από το Χρονοδιάγραμμα της Προσφοράς του με αποτέλεσμα να παραβιάζονται οι χρόνοι ολοκλήρωσης επιμέρους σταδίου. β) στην αιτιολόγηση της προσφοράς του για την εργασία αξιολόγησης υποστηρικτικών ερευνών και μελετών δεν διαθέτει καθόλου προσωπικό με αποτέλεσμα οι εργασίες αυτές να μην είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν. Αυτό έχει σαν συνέπεια και όλες οι μελέτες, που πρέπει να γίνουν σε συνέχεια της εργασίας αυτής, να έχουν πρόβλημα. γ) για εργασίες που γίνονται ταυτόχρονα (...) και διαρκούν 2 ... εμφανίζει ονομαστικά 3 άτομα να απασχολούνται σε όλο το χρονικό διάστημα ταυτόχρονα και στις δύο διαφορετικές εργασίες, γεγονός αδύνατον να συμβεί. Άλλωστε, όπως βάσιμα ισχυρίζεται ο παρεμβαίνων, η αδυναμία υλοποίησης της αρχικής τεχνικής προσφοράς του προσφεύγοντος συνάγεται και από τη συνεχιζόμενη προσθήκη στελεχών, ακόμη και με την προδικαστική προσφυγή, η οποία συνίσταται σε προσθήκη Λοιπού Προσωπικού, προσθήκη ..., προσθήκη ..., στελέχη που εργάζονται ταυτόχρονα σε δύο αντικείμενα, παραδρομές που καλύπτονται με προσθήκη στελεχών και εργασιών και ανθρωπομήνες που πολλαπλασιάζονται. Αναφορικά δε με τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος ότι: *«Οι μελέτες μπορούν να ολοκληρωθούν με το προσωπικό της Τεχνικής Προσφοράς, η οποία έγινε αποδεκτή και βαθμολογήθηκε. Σχετικά με το επιπλέον προσωπικό εξηγήθηκε παραπάνω ότι προσφέρεται προς μεγαλύτερη ασφάλεια του έργου και δεν επιβαρύνει τον προϋπολογισμό παρά μόνο εκπίπτει από το κονδύλι των απρόβλεπτων»*, τονίζεται ότι με αυτόν παραβλέπεται το γεγονός ότι τόσο η Τεχνική Προσφορά όσο και η αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς είναι δεσμευτικές (βλ. άρθρο 88 παρ. 5 του ν.4412/2016). Περαιτέρω, ο προσφεύγων ομολογεί ότι η ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά του δεν περιέχει το σύνολο του συμβατικού ανταλλάγματος, που προσέφερε, αλλά προσβλέπει, ήδη από αυτό το σημείο, την ... του ... των ..., χωρίς καν να έχει ξεκινήσει η εκτέλεση της σύμβασης και χωρίς φυσικά να έχουν ανακύψει απρόβλεπτα. Ωστε, προκύπτουν εύλογες αμφιβολίες για το κατά πόσον αυτός μπορεί να εκτελέσει ορθώς και στην ώρα του το έργο,

χωρίς αυτό να διακινδυνεύει λόγω της υποκοστολόγησης της προσφοράς, που αποτελεί τελικά την ουσία της διαδικασίας της αιτιολόγησης. Επομένως, σε αντίθεση με όσα ισχυρίζεται ο προσφεύγων, η προσβαλλομένη είναι πλήρως αιτιολογημένη και η προσφυγή του πρέπει να απορριφθεί.

20. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί και να γίνει δεκτή η παρέμβαση. Επίσης, πρέπει να καταπέσει το καταβληθέν παράβολο.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προσφυγή.

Δέχεται την παρέμβαση.

Ορίζει την κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 25-10-2023 και εκδόθηκε στις 13-11-2023 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΕΛΕΝΗ ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΥΡΙΑΖΗ